

Реч уредника

Уважени читаоци,

Са великим задовољством представљамо још један број часописа Гласник јавног здравља, овога пута посвећен репродуктивном здрављу. Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” под покровитељством Министарства здравља, уз подршку Популационог фонда Уједињених нација (UNFPA), у јулу ове године организовао је хибридни симпозијум – „Унапређење репродуктивног здравља – примарна и секундарна превенција карцинома грлића материце”.

Актуелне теме, са циљем да се кроз размену искустава и добре праксе унапреди знање у вези са примарном и секундарном превенцијом рака грлића материце и применом ефикасних модела превентивних скрининг програма из других земаља света (Холандије, Словеније, Хрватске) утиче на смањење високе стопе оболевања и умирања од рака грлића материце у Републици Србији, окупиле су преко 200 учесника гинеколошко-акушерске и јавноздравствене струке еминентних здравствених установа широм наше земље.

Посвећеност и подршка Популационог фонда Уједињених нација овој важној теми исказана је и кроз лично учешће на симпозијуму Џона Кенедија Мосотија, директора Популационог фонда Уједињених нација за Србију. Велики допринос дали су шеф канцеларије Светске здравствене организације у Србији Фабио Скано и проф. др Александар Стефановић, директор Клинике за гинекологију и акушерство Клиничког центра Србије, председник Републичке стручне комисије за гинекологију и акушерство, који је говорио о изазовима превенције и ране дијагностике рака грлића материце. Симпозијум су подржали и државни секретар Министарства здравља доц. др Предраг Саздановић и помоћник за јавно здравље и програмску заштиту др Јелена Јанковић, као и др Филип Дејвис из Међународног удружења за превенцију рака грлића материце, који је указао на глобалну ситуацију и на препоруке за Србију у вези са примарном превенцијом инфекције HPV-ом.

Као што је велики здравствени просветитељ Милан Јовановић Батут говорио да је медицина знање и вештина са двојаким задатком – да здравима здравље чува и унапређује, а где у томе не успе, да болест лечи, тако смо и ми, следбеници професора Милана Јовановића Батута данас, континуирано и предано, кроз свој свакодневни рад, посвећени унапређењу репродуктивног здравља кроз примарну и секундарну превенцију.

Знање је наш главни савезник у борби против рака грлића материце, с обзиром на то да се ради о потпуно превентабилном малигном обољењу које се редовним прегледима може спречити. Познато је да је у 99,7% случајева узрочник рака грлића материце вирус – Хумани папилома вирус (HPV). Рак грлића материце је четврта малигна болест по учесталости у свету и чини око 6,6% свих случајева рака код жена. Према подацима из Регистра за рак Републике Србије из 2020. године, годишње се евидентира 1087 новооболелих жена и 453 смртна исхода од рака грлића материце на територији Републике Србије. Наведени епидемиолошки подаци у вези са раком грлића материце у Србији пред нас стављају зада-

так да се управо мерама примарне и секундарне превенције боримо за очување и унапређење здравља нашег становништва, јер је рак грлића материце болест која се може спречити.

Ради очувања и унапређења здравља становништва од велике је важности спровођење здравственова-спитних мера усмерених на целокупну популацију, као и на групе и појединце под ризиком. Примарна превенција постиже се применом општих мера и имунизацијом применом HPV вакцине, а у циљу смањења броја оболелих од HPV инфекција. Секундарна превенција обухвата скрининг рака грлића материце ради раног откривања премалигних промена, као и рака грлића материце и правовременог лечења.

Као што је проф. др Александар Стефановић, у свом излагању закључио – адекватно комбиновање HPV вакцина и организованог скрининга могу значајно смањити инциденцију и морталитет од рака грлића материце. У том смислу, 2022. година значајна је по томе што је држава Србија омогућила отпочињање препоручене HPV имунизације за девојчице и дечаке узраста од 9 до 19 година. Србија се тако сврстала у групу земаља света која је препознала важност овог вида превенције.

Тежња ка смањењу стопе оболевања и умирања, односно елиминација рака грлића материце, један је од најважнијих циљева здравствене заштите у Републици Србији. Задовољство нам је што је тема симпозијума „Унапређење репродуктивног здравља – примарна и секундарна превенција карцинома грлића материце” окупила бројне представнике домова здравља, института и завода за јавно здравље, Студентске поликлинике у Београду и Нишу, клиничко-болничких и клиничких центара у Републици Србији.

Надамо се да ће део искустава предавача из земље и света, примери добре праксе и нова сазнања која су била доступна учесницима симпозијума, а сада у писаној речи садржана на страницама овог броја *Гласника јавног здравља*, допринети будућем раду свих нас на пољу раног откривања и превенције рака грлића материце и унапређења репродуктивног здравља.

Главни и одговорни уредник *Гласника јавног здравља*

Доц. др Верица Јовановић

